

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

บทนี้จะกล่าวถึงการอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย เนื้อหาสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

1.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

1.3 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ที่มีแบบพฤติกรรมต่างกัน

1.4 เพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

2. สมมติฐาน

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีไว้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน แตกต่างกัน

2.3 ครูผู้สอนที่มีแบบพฤติกรรมต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน แตกต่างกัน

3. วิธีดำเนินการ

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในปีการศึกษา 2535 จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 8 อำเภอ กับ 4 กิ่งอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 540 คน จำแนกได้ดังนี้

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 182 คน

3.1.2 ครูผู้สอน จำนวน 358 คน

3.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

3.2.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้ตอบคือ หน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนและหน้าที่ครูผู้สอน

3.2.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งเนื้อหาตามโครงสร้างภายใต้ขอบข่ายกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มี 4 ชั้นตอนคือ

ชั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ จำนวน 8 ข้อ

ชั้นที่ 2 การวางแผน จำนวน 12 ข้อ

ชั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ จำนวน 5 ข้อ

ชั้นที่ 4 การประเมินผล จำนวน 5 ข้อ

3.2.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสำรวจพฤติกรรมตนเองตามความคิดเห็นหรือพฤติกรรมปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อจำแนกแบบพฤติกรรมดังนี้

3.2.3.1 แบบพฤติกรรมประชาธิปไตย จำนวน 11 ข้อ

3.2.3.2 แบบพฤติกรรมเผด็จการ จำนวน 11 ข้อ

3.2.4 ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้เปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเสนอปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ภายใต้ขอบข่ายกระบวนการนิเทศภายในทั้งสิ้นตอนเพิ่มเติม

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่พัฒนาและปรับปรุงขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเชิงโครงสร้างและ ด้านการใช้ภาษา เพื่อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำ แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไปทดลองใช้กับบุคลากรเป้าหมายในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หนองจิก ยะหริ่ง ยะรัง และอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ปรากฏว่า แบบสอบถามตอนที่ 2 ถ้ามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ในการนิเทศภายในของผู้ตอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9874 และแบบสำรวจ พฤติกรรมตนเองของผู้ตอบในแบบสำรวจตอนที่ 3 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8655

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.3.1 ขออนุญาตนำส่งจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ ถึงสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เพื่อขอความร่วมมือ ให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ต่าง ๆ ตอบแบบสอบถาม

3.3.2 นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนประถมศึกษา

ในอำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ตอบโดยประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองทั้งหมด จนได้ แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาทั้งสิ้น 540 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แยกเป็นผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 182 ชุด และครูผู้สอน จำนวน 358 ชุด นำเข้าสู่การวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 คือความแตกต่างในหน้าที่การปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละของแต่ละรายการในแต่ละตัวแปร เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

3.4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 มุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ตามขอบข่ายกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ และขั้นตอนประเมินผล โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ทั้งโดยภาพรวม รายขั้นตอนและรายข้อ

3.4.3 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามสมมติฐาน โดยการใช้ค่าการทดสอบที (t -test) เพื่อเปรียบเทียบดังนี้

3.4.3.1 เปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน

3.4.3.2 เปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตย กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการ

3.4.3.3 เปรียบเทียบระหว่างครูผู้สอนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตย กับครูผู้สอนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการ

3.4.4 แบบสอบถามตอนที่ 3 คือสำรวจความแตกต่างในแบบพฤติกรรมทั้งของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละของแต่ละรายการในแต่ละตัวแปร เสนอเป็นตารางร่วมกับตัวแปรตอนที่ 1 เพื่อประกอบคำบรรยายเช่นเดียวกัน

3.4.5 แบบสอบถามตอนที่ 4 คือแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อรวบรวม ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานตามขอบข่าย กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ตามเนื้อหาเชิงโครงสร้างในแต่ละขั้นตอน แล้วจัดลำดับความสำคัญตามค่าความถี่

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างในหน้าที่การปฏิบัติงานและแบบพฤติกรรมของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 540 คน ได้แก่

4.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70

4.1.2 ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งครู 1 ครู 2 อาจารย์ 1 และอาจารย์ 2 ในโรงเรียน จำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 66.30

4.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามแบบพฤติกรรมประชาธิปไตย จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 93.96 และจำแนกตามแบบพฤติกรรมเผด็จการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.04

4.1.4 ครูผู้สอน จำแนกตามแบบพฤติกรรมประชาธิปไตย จำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 93.30 และจำแนกตามแบบพฤติกรรมเผด็จการ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70

4.2 รายละเอียดการวิเคราะห์ผลตามสมมติฐานข้อต่าง ๆ ของระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) และเมื่อแยกพิจารณา

เป็นรายชั้นตอนพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ชั้นตอนคือ ชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ($\bar{x} = 3.81$) ชั้นการวางแผน ($\bar{x} = 3.67$) และ ชั้นการประเมินผล ($\bar{x} = 3.61$) สำหรับชั้นการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$)

4.2.2 ครูผู้สอน มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของ โรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.01$) และเมื่อแยกพิจารณา เป็นรายชั้นตอนพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกชั้นตอน

4.2.3 ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน ของโรงเรียนในชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.81$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

4.2.4 ครูผู้สอน มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของ โรงเรียนในชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับ ปานกลางทุกข้อ

4.2.5 ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน ของโรงเรียนในชั้นการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$) เมื่อแยกพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อคือ ข้อ 13 กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน การปฏิบัติและการประเมินผลการนิเทศภายในของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.50$) ข้อ 9 ร่วมประชุมเพื่อพิจารณาโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถม ศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อให้ประกอบกรวางแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 3.48$) ข้อ 17 จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในกิจกรรมการนิเทศภายในของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.09$) ส่วนประเด็นในข้ออื่น ๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมาก

4.2.6 ครูผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของ โรงเรียนในชั้นการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$) และเมื่อแยก พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นเดียวกัน

4.2.7 ผู้บริหารโรงเรียน มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนในชั้นการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ข้อคือ ข้อ 23 ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแก่ครูเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ($\bar{x} = 3.57$) ส่วนประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือ 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง

4.2.8 ครูผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน ในชั้นการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.97$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นเดียวกัน

4.2.9 ผู้บริหารโรงเรียน มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน ในชั้นการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นเดียวกัน

4.2.10 ครูผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน ในชั้นการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.93$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นเดียวกัน

4.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สรุปได้ดังนี้

4.3.1 จากสมมติฐานข้อ 1 ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน เปรียบเทียบโดยภาพรวมและรายชั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในอยู่ในระดับที่สูงกว่าครูผู้สอนทั้งโดยภาพรวมและรายชั้นตอน เว้นชั้นตอนที่สามการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$) แต่ก็สูงกว่า

ครูผู้สอนที่มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.97$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.3.2 จากสมมติฐานข้อ 2 ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการ มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนเปรียบเทียบโดยภาพรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นชั้นตอนการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการมีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3.3 จากสมมติฐานข้อ 3 ที่กล่าวว่าครูผู้สอนที่มีแบบพฤติกรรมต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยกับครูผู้สอนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการ มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน เปรียบเทียบโดยภาพรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4.4 การรวบรวมวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ภายได้ข้อบ่งชี้กระบวนการนิเทศภายในทั้งสี่ขั้นตอน ตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สรุปได้ดังนี้

4.4.1 ชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนไม่ได้ร่วมกันสำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ไม่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอน

เข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล และไม่จัดเก็บข้อมูลไว้เป็นหลักฐานเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ในการวางแผนนิเทศ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการสำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย นอกจากนั้นควรจัดเก็บข้อมูลไว้ให้เป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ประกอบการวางแผนนิเทศ

4.4.2 ขั้นตอนการวางแผน มีปัญหา อุปสรรคที่สำคัญคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจในการวางแผน การวางแผนนิเทศไม่ได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมาใช้ ไม่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้าไปร่วมตัดสินใจในการวางแผนและไม่มีกรวางแผนนิเทศไว้ล่วงหน้าก่อนโรงเรียนเปิดภาคเรียน

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข คือ ควรแต่งตั้งครูผู้สอนเป็นคณะทำงานเพื่อให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ควรจัดให้มีการประชุม ฝึกอบรม และสัมมนาเพื่อให้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และควรร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการนิเทศไว้ล่วงหน้า พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนร่วมพิจารณาคัดเลือกผู้ทำหน้าที่นิเทศ การกำหนดบทบาทหน้าที่ การเลือกสื่อเครื่องมือ และวิธีการประเมินไว้ให้ชัดเจนเพื่อความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

4.4.3 ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ มีปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ นิเทศได้ไม่ทั่วถึง ไม่เป็นไปตามกำหนดและไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ทำหน้าที่นิเทศขาดความมั่นใจและขาดเทคนิคในการนิเทศ ครูผู้สอนไม่ยอมรับผู้นิเทศ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นิเทศ และครูผู้สอนไม่ทำความเข้าใจร่วมกันก่อนปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารระดับอำเภอ/จังหวัดไม่ติดตาม กำกับ และประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขคือ ควรให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดทำปฏิทินการนิเทศ และทำความเข้าใจร่วมกันก่อนปฏิบัติการนิเทศ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้าร่วมอบรมและศึกษาดูงานให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมมากขึ้น ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำหน้าที่นิเทศกันเองให้มากขึ้น การกำกับ ติดตามผล การดำเนินงานนิเทศภายในจากอำเภอ/จังหวัด ควรทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4.4.4 ขั้นการประเมินผล มีปัญหา อุปสรรคที่สำคัญคือ เมื่อทำการประเมินผลแล้วไม่ได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน ครูผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผล การประเมินผลทำไม่สม่ำเสมอและไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ไม่ได้แจ้งผลการประเมินให้ครูผู้สอนทราบ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขคือ ควรให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและร่วมวิเคราะห์ผลการประเมิน ควรมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ควรนำผลการประเมินที่วิเคราะห์แล้วมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าแล้วแจ้งให้ครูผู้สอนทราบ และควรให้มีการประเมินตนเอง และประเมินเพื่อนร่วมงานด้วย

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และข้อสมมติฐานการวิจัย โดยได้อภิปรายผลการศึกษารวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะไว้ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ตามที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาพบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในอยู่ระดับมาก ส่วนครู
ผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ทั้งโดยภาพรวมและรายชั้นตอนอยู่ใน
ระดับมาก ยกเว้นชั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า
ตนเองได้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น สาเหตุที่ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับ
การมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก น่าจะเป็นเพราะว่า
ผู้บริหารโรงเรียนได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาจากหน่วยงานทั้ง
ในระดับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/
กิ่งอำเภอ และจากกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดอยู่เป็นประจำ ตลอดจนได้ศึกษา
หาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสารคู่มือผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงาน
นิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจ และ
ตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นของการนิเทศภายในเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ
แนวนโยบายการบริหารและการสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา
ระดับประถมศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (2535-2539) ของ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ที่มุ่งปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเน้นให้ความสำคัญต่อการติดตาม กำกับ และการประเมินผล
การนิเทศภายในของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ปัตตานี, 2535 : 13) นอกจากนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี
ได้จัดให้มีการอบรมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศ
ภายในของโรงเรียน เข้ารับการฝึกอบรมและกลับไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนของ
ตนเอง ดำเนินการติดต่อกันมาตั้งแต่ระยะกลางแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6

จนกระทั่งสิ้นสุดแผน กล่าวคือตั้งแต่ปีงบประมาณ 2532-2534 ได้ทั่วถึงทุกโรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี, 2535 : 4) รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ที่ดำเนินการปรับปรุงระบบการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้สูงขึ้น ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) จึงได้กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 1) โดยได้จัดทำเอกสารคู่มือการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ใช้เป็นกรอบในการกำกับกับการดำเนินงานการปรับปรุงระบบการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด และจัดพิมพ์คู่มือการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการจัดดำเนินการ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนทั้งโดยภาพรวมและรายชั้นตอนอยู่ในระดับมาก

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน ขึ้นการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชำนิ ยิ่งวัฒนา (2532 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามที่เสนอของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ในชั้นการปฏิบัติการนิเทศผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษม น้อยสำลี (2534 : 160) ซึ่งพบว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ในชั้นการปฏิบัติการนิเทศ อยู่ในระดับ

ปานกลางเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักการนิเทศ เนื่องจากไม่ได้รับการฝึกฝนมาโดยตรง จึงทำให้ ไม่มั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติการนิเทศ ทำให้ขาดความ เชื่อมั่นและไม่กล้าทำการนิเทศ หรือละเลย หรือปฏิบัติในเรื่องนี้ไม่เต็มที่ ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ จินา (2534 : 120) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติ การนิเทศเป็นงานที่ละเอียดอ่อนผู้ทำหน้าที่นิเทศต้องมีความรู้และต้องได้รับการฝึกฝน มาเป็นอย่างดี จึงจะสามารถปฏิบัติได้ดี และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาริรัตน์ สัทธสมบุรณ์ (2534 : 71) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคลากรที่ทำการ นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาว่าควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการใช้ จิตวิทยาให้เกิดผลดี รู้จักใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นบุคคลที่ครูผู้สอนยอมรับในความ สามารถ เชื่อถือในความรู้ และพร้อมที่จะปฏิบัติการนิเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึง ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายใน ของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน หากส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจน ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้เกิดทักษะ จนทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการ นิเทศ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือจัดสัมมนา ตลอดจนศึกษาเพิ่มเติมอย่าง ต่อเนื่อง เพราะผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในได้ดั้นนั้นจะต้องเป็น บุคคลที่ครูผู้สอนยอมรับในความรู้ความสามารถ จึงจะได้รับความเชื่อถือและพร้อม ที่จะปฏิบัติตาม ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องไปค้นหาความรู้ ศึกษาเพิ่มเติมอยู่ ตลอดเวลา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ตลอดจนเทคนิควิธีใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้ได้มี ส่วนร่วมในการปฏิบัติการนิเทศมากขึ้นเท่าเทียมกับขั้นตอนอื่น ๆ ต่อไป

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปัตตานี

ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนทั้งในภาพรวมและรายชั้นตอนอยู่ในระดับปานกลางนั้น น่าจะเป็นเพราะว่าในการดำเนินงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ยังเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อย การดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบ อันได้แก่ ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กวี เฟิงศรี และคณะ (2532 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา พบว่าในการดำเนินงานร่วมกัน ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนมีน้อย บทบาท ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการดำเนินงานนิเทศ ภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี, 2535 : 8-9) พบว่า การปฏิบัติงาน นิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนยังขาดการประสานประโยชน์ซึ่งกัน และกัน กล่าวคือ การปฏิบัติงานในลักษณะเป็นหมู่คณะมีน้อย อย่างไรก็ตามแม้ผล การวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลางแล้วก็ตาม แต่ก็ยังต้องการมีส่วนร่วมเพิ่มมากกว่านี้ โดยพิจารณาจากประเด็นข้อเสนอแนะ ในแบบสอบถามปลายเปิดพบประเด็นสำคัญที่น่าสนใจในทุกชั้นตอนของการดำเนินงาน นิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัตตานีว่า ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมทุกชั้นตอนให้ มากกว่านี้จึงจะเกิดผลดีต่อการนิเทศภายในของโรงเรียน

จึงน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนอย่างยิ่ง หาก เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในของ โรงเรียนทุกชั้นตอนให้มากที่สุด ดังที่ สมยศ นาวิการ (2525 : 19-25) ได้ กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่จูงใจที่แท้จริงอย่างหนึ่ง โอกาสมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจช่วยให้ผู้ร่วมงานตอบสนองความต้องการ ความสมหวังของชีวิตและความ

เชื่อถือตนเองได้ การปฏิบัติงานจึงมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
 ปรีธดา พันธ์ขจร (2533 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาศึกษาปัญหาและความต้องการ
 ของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ความต้องการรูปแบบการนิเทศที่มีวิธีการ
 ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการนิเทศไปด้วย โดยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่สนับสนุน
 และบริการ ดังนั้นในการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนที่มีการร่วมมือร่วมใจ
 กันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือมีการร่วมมือ
 ร่วมใจกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศแล้ว ย่อมจะส่งผลให้การนิเทศภายใน
 ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างแน่นอน

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน
 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เป็นรายชั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในชั้นนี้
 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมี
 ส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นเดียวกัน
 เหตุที่พบว่าการศึกษาศภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการอยู่ในระดับมาก
 น่าจะมีสาเหตุมาจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ได้ดำเนินการ
 บริหารตามนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) อย่าง
 จริงจัง โดยให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ กำกับ ติดตาม
 ประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานการประถม
 ศึกษาจังหวัดปัตตานี ได้จัดให้มีการฝึกอบรม ประชุมชี้แจงผู้บริหารโรงเรียนและครู
 ผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ความเข้าใจ นำไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนอย่างทั่วถึงกันทุก
 โรงเรียนแล้วเมื่อสิ้นแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 คือ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2534
 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี, 2535 : 4) สอดคล้องกับแนวความคิด

ของ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 71) ที่กล่าวว่า ผู้ได้รับการศึกษาอบรมจน
เข้าใจบทบาท หน้าที่และแนวทางการปฏิบัติตามภารกิจของตนแล้ว ก็จะมีโอกาส
ทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน
ในชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการได้มากขึ้นอีก ถ้าสำนักงาน
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
จัดให้มีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเพิ่มเติม โดยการจัดอบรม สัมมนาผู้บริหาร
โรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทราบความจำเป็นเกี่ยวกับการจัดเก็บ
ข้อมูลดังกล่าวไว้ให้พร้อมสำหรับนำไปใช้ประกอบการวางแผน (สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 17-18) หากผู้บริหารโรงเรียน
ได้พัฒนาตามวิธีการดังกล่าวแล้วก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานนิเทศภายใน
ของโรงเรียนในชั้นนี้มากยิ่งขึ้นอีก

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน
ของโรงเรียน ชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการอยู่ในระดับ
ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้
น่าจะเป็นเพราะว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ดำเนินการตาม
นโยบายเร่งปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตามแผน
พัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) โดยใช้ศูนย์วิชาการจังหวัด
และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีภารกิจหลักในการรวบรวมสรรพกำลัง ความคิด
ตลอดจนสื่อเครื่องมือที่จะช่วยเหลือโรงเรียนทั้งในด้านกระบวนการบริหาร
กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้
สูงขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีโอกาสได้เข้าร่วมประชุม อบรม
สัมมนาได้พัฒนาความรู้ความสามารถอยู่เสมอ จึงทำให้มองเห็นความสำคัญจำเป็น
และประโยชน์ของการร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการเพื่อเตรียมไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ในการวางแผนนิเทศได้ดีขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะที่สำคัญจากแบบสอบถามปลายเปิดคือ ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการไว้ก่อนจะนำไปใช้ในการวางแผนได้อย่างถูกต้อง จึงน่าจะเป็นประโยชน์คือการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนในชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเป็นอย่างมาก ถ้าหากครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนได้ร่วมกันศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนเพื่อระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์ให้ได้ปัญหาที่แท้จริง ตลอดจนจัดอบรม สัมมนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวไว้ให้พร้อมสำหรับนำไปใช้วางแผน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 17-18) หากผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการได้ตามวิธีการดังกล่าวแล้ว ก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในชั้นนี้เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 71) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่ได้เข้ารับการศึกษอบรมจนเข้าใจบทบาทหน้าที่ และแนวทางปฏิบัติงานตามภารกิจของตนแล้วจะมีโอกาสทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้

1.2 ชั้นการวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วม

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อร่วมประชุมพิจารณาโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ ข้อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานนิเทศและการประเมินผลการนิเทศภายใน และข้อจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในกิจกรรมการนิเทศภายในของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 16) ได้กำหนดนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ให้หน่วยงานปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยเน้นให้ทุกหน่วยงานในสังกัดใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน รวมทั้งได้กำหนดขั้นตอนของการวางแผน

การนิเทศภายในของโรงเรียนให้ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้การนิเทศภายในมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการบริหารการศึกษามากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 29) เหตุผลสำคัญประการหนึ่งน่าจะเป็นเพราะว่า การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก่อนไปปฏิบัติงานจะต้องผ่านการฝึกอบรม จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนรุ่นใหม่มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและทำเป็นระบบดีขึ้น และนอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้จัดให้มีโครงการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม และสัมมนาการวางแผนปฏิบัติงานในระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการใช้แผนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานมากขึ้น ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในขึ้นการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากดังกล่าว

จึงน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีอย่างยิ่งหากได้มีโอกาสเข้าร่วมอบรม สัมมนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน และประโยชน์ของการใช้แผนเป็นคู่มือหรือแนวทางในการบริหารงาน โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้ศึกษาวิเคราะห์จากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการนิเทศอย่างแท้จริง

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าครูผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีขึ้นการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นเดียวกันนั้น น่าจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการใช้แผนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยเปิด

โอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีบทบาทเป็นคณะทำงาน ร่วมตัดสินใจในการวางแผนนิเทศเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สจ๊วต อุทรานันท์ (2530 : 62-63) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องร่วมวางแผนจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนกับผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ โดยอยู่ในฐานะประธานคณะทำงานจะเหมาะสมที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธารีรัตน์ สิทธิสมบูรณ์ (2534 : 67) ที่ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่า การวางแผนการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ควรดำเนินงานในรูปคณะกรรมการอันเกิดจากร่วมมือระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับผู้นำที่นิเทศ และผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนิเทศไว้ให้ชัดเจน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นแกนนำในการกำกับ ดูแลแล้วจะทำให้การวางแผนและการใช้แผนในการปฏิบัติงานมีผลตอบแทนสูง

แต่อย่างไรก็ตามมีประเด็นสำคัญในข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม ปลายเปิดในขั้นการวางแผนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการที่แท้จริงประกอบการวางแผน และยังไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผน แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนต้องการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนการนิเทศภายในของโรงเรียนให้มากกว่านี้ อีก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมยศ นาวิการ (2528 : 19-25) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสูงใจอย่างหนึ่ง การที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะช่วยให้ตอบสนองความต้องการ ความสมหวังของชีวิต และความเชื่อถือตนเองได้ จึงจะทำให้การทำงานมีคุณภาพ ดังนั้นหากผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้สูงสุดได้ต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจอันดีระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการนิเทศภายในของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง หากผู้บริหารโรงเรียนได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจ และเพิ่มทักษะด้านการวางแผนให้แก่ครูผู้สอนโดยเริ่มต้นจากการให้ครูผู้สอนศึกษาวิเคราะห์ และรับทราบปัญหาความต้องการของโรงเรียน ในลักษณะการจัดให้มีการประชุมชี้แจง ประชุมระดมความคิดเห็นหรือวิธีการอื่นใดก็ได้เพื่อให้ครูผู้สอนรับรู้ว่าเขาจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมโดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำ (สังด์อุทรานันท์, 2530 : 5-6) ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการวางแผนการนิเทศภายในของโรงเรียนจะมีคุณค่าและมีประโยชน์ที่สุดหากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนได้มีความรู้ความเข้าใจ มีความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน

1.3 ชั้นการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมี

ส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากคือ ข้อให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนทั้งเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม ข้ออื่น ๆ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษม น้อยสำลี (2534 : 165) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่าการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ในชั้นการปฏิบัติการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชำนิ ยิ่งวัฒนา (2532 : 161) พบว่าการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ในชั้นการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน เหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและเทคนิคการนิเทศ เนื่องจากไม่ได้รับการฝึกฝนมาโดยตรง จึงไม่มั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเอง ทำให้ขาดความเชื่อมั่นและไม่กล้าทำการนิเทศหรือละเลยหรือปฏิบัติการนิเทศไม่เต็มที่ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในชั้นตอนนี้อยู่ในระดับปานกลางดังอภิปรายมาแล้ว

ส่วนที่ผลการวิจัยพบว่าในข้อให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากนั้นน่าจะเป็นเพราะว่า การนิเทศภายในของโรงเรียนเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคลากรคนแรกของโรงเรียนที่ได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ให้มีความรู้ความเข้าใจและมองเห็นความจำเป็นของการนิเทศภายในจากหน่วยงานระดับจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ หรือกลุ่มโรงเรียน และสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีหน้าที่ในการบริหารงานสูงสุดในโรงเรียนตามระเบียบครูผู้สอนจึงให้ความเคารพเชื่อถือ และไว้วางใจมากกว่าบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ดังนั้นนอกจากเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานต่าง ๆ แก่ครูผู้สอนโดยทั่วไปแล้ว ยังจะต้องเป็นที่ปรึกษางานด้านหลักสูตร การเรียนการสอนซึ่งนับเป็นงานหลักของโรงเรียนให้แก่ครูผู้สอนอีกด้วย (สังด์ อุทรานันท์, 2529 : 203-206) สอดคล้องกับแนวคิดในการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ว่า การนิเทศภายในเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่จะดำเนินการเพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนให้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 12) จึงทำให้มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าครูผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน ในขั้นการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นเดียวกันนั้น น่าจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีโอกาสได้เข้ารับการพัฒนาโดยการอบรม สัมมนา และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากคู่มือ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความ

สำคัญของการทำงานให้มีความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานมากขึ้น จึงเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น ทำให้การมีส่วนร่วมในชั้นการปฏิบัติการนิเทศของครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง

แต่อย่างไรก็ตาม พบประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเสนอแนะไว้ในแบบสอบถามปลายเปิดในชั้นปฏิบัติการนิเทศว่า ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ทำหน้าที่นิเทศตนเองให้มากขึ้น และควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้เข้ารับความรู้ใหม่ทักษะเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยเหลือให้สามารถปฏิบัติการนิเทศได้อย่างมั่นใจ และทั่วถึงยิ่งขึ้น จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้เข้าไปรับความรู้เพิ่มเติมเพื่อเสริมทักษะและเทคนิคด้วยวิธีการใดก็ตาม เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานได้มากขึ้นแล้ว ก็จะทำให้การปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จดียิ่งขึ้น

1.4 ชั้นการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เช่นเดียวกัน ผลการวิจัยพบเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่า การประเมินผลการนิเทศกระทำโดยผู้บริหารโรงเรียนหรือฝ่ายผู้ทำหน้าที่นิเทศเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กวี เพ็งศรี และคณะ (2532 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา ที่พบว่า ในกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนยังมีน้อย บทบาทส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน และนอกจากนี้น่าจะเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนได้มีโอกาสเพิ่มพูนทักษะความรู้ความเข้าใจ โดยเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา และศึกษาจากเอกสารคู่มือการดำเนินงานนิเทศภายในจนทำให้มองเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนได้มีการกำกับ ติดตาม นิเทศและ

ประเมินผลการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนบ่อยยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญ ประโยชน์ และความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินผลการนิเทศ จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีระดับการมีส่วนร่วมในชั้นการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เช่นเดียวกัน น่าจะเป็นเพราะว่าผลจากการจัดฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารและการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารการนิเทศ และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพิ่มขึ้น จึงทำให้ครูผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วมในชั้นนี้อยู่ในระดับปานกลาง

แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าจากการรวบรวมปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ประเด็นสำคัญเมื่อประเมินผลแล้วไม่นำผลการประเมินไปวิเคราะห์เพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน ครูผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการประเมิน การประเมินไม่สม่ำเสมอ และประเมินผลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โรงเรียนไม่แจ้งผลการประเมินให้ครูผู้สอนทราบ และไม่มีการประเมินตนเองประเมินเพื่อนร่วมงาน

จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งถ้าผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดเครื่องมือ รูปแบบ วิธีการ ตลอดจนเกณฑ์การประเมินเพื่อจะได้ประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินไว้ให้ชัดเจน เพื่อความเข้าใจตรงกัน และในการประเมินผล

การนิเทศควรมุ่งเน้นการปฏิบัติงานร่วมกันโดยเน้นที่การประเมินซึ่งกันและกัน กล่าวคือมีการประเมินทั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อจะให้ได้ผลการประเมินที่แท้จริงไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานได้ถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญโญ สาร (2519 : 297-400) ที่กล่าวว่า วิธีการนิเทศแบบประชาธิปไตย จะใช้วิธีการประเมินผลตนเองโดยครูผู้สอนและผู้นิเทศร่วมกัน โดยทุกคนในกลุ่ม จะร่วมกันศึกษางานที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการและ ประเมินผลร่วมกัน เพื่อเป้าหมายของกลุ่มคือการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน ให้ดีขึ้น หากผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ตามวิธีการดังกล่าวก็จะส่งผล ให้การนิเทศภายในของโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ตามที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วม

ในการนิเทศภายในของโรงเรียนทั้งโดยภาพรวมและรายชั้นตอนแตกต่างกัน โดยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในสูงกว่าครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ สาเหตุที่ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วม ในการนิเทศภายในสูงกว่าครูผู้สอนน่าจะเป็นเพราะว่า การดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 12) ที่ต้องดำเนินการเพื่อช่วยเหลือครูผู้สอน ให้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ มีขวัญและกำลังใจดีพร้อมที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536 : 2-3) ที่กล่าวว่า การบริหารและการนิเทศเป็นบทบาทสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานให้บุคลากรทั้งหมดของ โรงเรียนมีความสนใจและร่วมมือกันอย่างพร้อมเพรียงในการปฏิบัติงาน และ สอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528 : 21) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญมากในการจัดการศึกษา ในทาง ปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้การนิเทศภายในบรรลุผล เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน และสิปปนนท์ เกตุทัต (2518 :

132) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การนิเทศการศึกษาที่ได้ผลอย่างแท้จริงจะต้องเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่จะต้องนิเทศครูผู้สอนภายในโรงเรียน จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในสูงกว่าครูผู้สอน

3. ตามที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายขั้นตอนก็พบว่า ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ขั้นตอนการวางแผน และขั้นตอนการปฏิบัติการณ์เทศก็ไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนไว้เป็นแนวทางเดียวกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ การทำงานจะต้องทำในรูปคณะกรรมการเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วม และผู้บริหารโรงเรียนจะต้องร่วมกับคณะครูดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนทุกขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 12-14) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาริรัตน์ สิริสมบุญ (2534 : 67) ที่ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนควรดำเนินงานในรูปคณะกรรมการอันเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกัน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นแกนนำในการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้าน จึงจะมีผลตอบแทนสูงและการดำเนินงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางของประชาธิปไตยมากที่สุด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติใช้เป็นหลักในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด

กล่าวคือสนับสนุนให้ครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ที่สามารถจะร่วมบริหารหรือปฏิบัติได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527 : 142) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญโญ สาธร (2519 : 396) ที่เสนอแนะไว้ว่า การนิเทศแบบประชาธิปไตยเป็นการนิเทศที่อาศัยผลงานของการวิจัยในทางจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้เป็นหลัก โดยคำนึงถึงหลักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะ เพื่อร่วมกันปรับปรุงแก้ไขการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์แก่นักเรียนให้มากที่สุด จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการ มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน ขึ้นการประเมินผลแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการมีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตย น่าจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการใช้บทบาทหรือแนวทางในการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในลักษณะที่มีการตัดสินใจคนเดียว สั่งการเพียงคนเดียว และเมื่อสั่งการให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานแล้วก็จะคอยรับแต่รายงานผล ไม่ชอบไปทำงานร่วมกับเพื่อนครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมยศ นาวิกาน (2524 : 123) ที่กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการจะบอกให้ครูทราบว่าจะทำอะไรบ้าง และทำอย่างไร ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยจะแบ่งความรับผิดชอบให้กับครูผู้สอนโดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานร่วมกับครูด้วย จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการมีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาในระดับจังหวัดและ
อำเภอ/กิ่งอำเภอ ในฐานะผู้กำกับดูแลและรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ได้เกิด
แนวคิดในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยตระหนัก
ถึงความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารงานตามวิถีทางประชาธิปไตย
ให้มากที่สุด นั่นคือ ทำงานในลักษณะเป็นหมู่คณะมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ จึงจะ
ทำให้ได้ผลงานที่สมบูรณ์มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริณดา พัฒนขจร
(2533 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน
และครูในการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ความต้องการรูปแบบการนิเทศภายในที่มี
วิธีการให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศไปด้วย โดยผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่สนับสนุน
และให้บริการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536 : 46)
ที่กล่าวว่า การบริหารและการนิเทศภายในของโรงเรียนที่เป็นประชาธิปไตย
เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยคือ แบบมีส่วนร่วม เพราะเป็นวิธีที่ผู้บริหารโรงเรียน
และครูผู้สอน ร่วมกันดำเนินงานในบทบาทและหน้าที่ตามกระบวนการต่าง ๆ เพื่อ
นำไปสู่ประสิทธิภาพของงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ตามที่พบว่า ครูผู้สอนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยกับครูผู้สอนที่มี
แบบพฤติกรรมเผด็จการมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน
ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายชั้นตอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่
ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัด
ปัตตานี โดยทั่วไปกล่าวคือสภาพของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ทั้ง 332 โรงเรียน เมื่อจำแนก
ตามขนาดโรงเรียนโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์แล้ว พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่
จะมีเด็กนักเรียนอยู่ระหว่าง 120-300 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ปัตตานี. 2535 : 3) ดังนั้นในการดำเนินงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน
ก็น่าจะทำให้ในลักษณะที่ใกล้เคียงกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเตรียมการก่อนการ
นิเทศภายใน เช่น การแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบในการนิเทศกิติ ตลอดจน

วิธีที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศที่ดี หรือแม้กระทั่งการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนตามขอบข่ายกระบวนการ นิเทศภายในชั้นตอนต่าง ๆ และนอกจากนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี รับนโยบายเรื่องการ จัดกิจกรรมการนิเทศภายในจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไปวางแผนดำเนินการตามคู่มือผู้บริหารโรงเรียน ว่าด้วยการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาได้ในแนวทางเดียวกัน ดังนั้นไม่ว่าโรงเรียนประถมศึกษาจะ ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอ/กิ่งอำเภอใดก็ตามใน จังหวัดปัตตานี ก็จะดำเนินการนิเทศภายในภายใต้เกณฑ์มาตรฐานตามนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และแนวคิดหลักที่ว่าการนิเทศ ภายในของโรงเรียนเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน ในการที่จะแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 5) หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ คณะครูได้เข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบใกล้เคียงกันเกือบทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ไม่ว่าครูผู้สอนจะมีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยหรือพฤติกรรมเผด็จการก็ตาม ย่อม ไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่ทำให้การมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนแตกต่างกัน

จึงน่าจะเป็นผลดีต่อผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารการศึกษาใน ระดับสูง ไม่ว่าจะเป็นระดับกลุ่มโรงเรียน อำเภอ/กิ่งอำเภอ หรือระดับจังหวัด สามารถจะกำหนดรูปแบบ วิธีการที่จะใช้สำหรับควบคุม กำกับ นิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน ตลอดจนคิดหาแนวทาง ส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนให้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพได้โดยง่าย และสะดวกยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอนพบว่าอยู่ในระดับมากสามชั้นตอนคือ ชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ชั้นการวางแผน และชั้นการประเมินผล ส่วนชั้นการปฏิบัติการนิเทศพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางนั้น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรหาแนวทางส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศการศึกษา และการเรียนการสอนให้มากขึ้น โดยการจัดประชุม สัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนทุกคน หรือเชิญวิทยากรมาเสริมความรู้เรื่องการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน หรือส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมนิเทศภายใน ตลอดจนพัฒนาและผลิตสื่อ เครื่องมือ เสริมความรู้ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับที่สูงขึ้น หรืออยู่ในระดับมากเท่าเทียมกับชั้นตอนอื่น ๆ ต่อไป

ส่วนที่พบว่าครูผู้สอนมีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอนก็พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกชั้นตอนเช่นเดียวกันนั้น โรงเรียนควรหาแนวทางสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนให้อยู่ในระดับมาก หรือ

สูงขึ้นให้เท่าเทียมกันทุกชั้นตอน โดยการที่เมื่อผู้บริหารโรงเรียนรับนโยบายและความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดกิจกรรมนิเทศภายในของโรงเรียนไปแล้ว ควรให้ความรู้แก่ครูผู้สอนทุกคนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินงานนิเทศภายใน อาจจะทำโดยการจัดประชุมสัมมนา หรือเชิญวิทยากรจากบุคคลภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด มาให้ความรู้เพิ่มเติมในโอกาสประชุมประจำเดือนของโรงเรียน หรือโอกาสอื่นตามที่เห็นสมควร และจัดนำครูผู้สอนไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมนิเทศภายในและที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียนจะต้องยึดหลักการทำงานร่วมกันในลักษณะเป็นหมู่เป็นคณะ ตามแนวทางประชาธิปไตยให้มากที่สุด โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้าไปมีส่วนร่วม ศึกษา วิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การพิจารณาสรรหาบุคลากรให้รับผิดชอบงานนิเทศ การวางแผนนิเทศ การปฏิบัติ การนิเทศตามแผนนิเทศที่วางไว้ ตลอดจนการประเมินผลการนิเทศโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับโรงเรียนให้ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน

มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนแตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและรายชั้นตอน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่สูงกว่าครูผู้สอนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างครูผู้สอนเพื่อสร้างความรักใคร่ผูกพันให้เกิดขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ลักษณะการทำงานเป็นกลุ่มก็จะเกิดขึ้น จากนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรนำเทคนิคการบริหาร โดยให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการบริหารเชิงประชาธิปไตย การใช้กระบวนการกลุ่ม การใช้กลุ่มสร้างคุณภาพ (Q.C. Circle) หรือการบริหารโดยองค์คณะบุคคลมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนทุกชั้นตอน เพราะเทคนิคการบริหารงานดังกล่าวล้วนแต่เป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การ

ตัดสินใจ และกระทำร่วมกันทั้งสิ้น ตลอดจนสร้างความเข้าใจให้ครูผู้สอนทุกคน เห็นความสำคัญและตระหนักถึงความรับผิดชอบในการดำเนินงานนิเทศภายในของ โรงเรียนร่วมกันโดยมีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด คอยให้การส่งเสริมสนับสนุนด้วยวิธีการนิเทศ ติดตามผล อย่างสม่ำเสมอ

1.3 ตามที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรม ประชาธิปไตยกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการ มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนไม่แตกต่างกันนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และกลุ่มโรงเรียน ควรร่วมมือกันจัดให้มีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนโดยการฝึกอบรมในลักษณะของ โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พร้อมกำหนดคุณสมบัติ เกณฑ์ และวิธีการคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนเข้ารับการฝึกอบรมไว้ให้ชัดเจนและจัดเป็น ประจำทุกสองปีหรือสามปีอย่างต่อเนื่อง หรือร่วมมือกับสถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการในการฝึกอบรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่จะเข้าสู่ ตำแหน่งใหม่ทุกตำแหน่งไม่ว่าจะเป็นตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนควรใช้วิธีการพัฒนาโดยการฝึกอบรม บุคลากรเพื่อเตรียมผู้บริหารการศึกษาตามนโยบายและวิธีการฝึกอบรมจากสถาบัน พัฒนาผู้บริหารการศึกษาเพียงสถาบันเดียว ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกในความเป็นนักบริหารการศึกษาในแนวทางเดียวกัน

สำหรับที่พบว่าครูผู้สอนที่มีแบบพฤติกรรมประชาธิปไตยกับครูผู้สอน ที่มีแบบพฤติกรรมเผด็จการ มีระดับการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน ไม่แตกต่างกันทุกชั้นตอนนั้น ย่อมเป็นผลดีต่อผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหาร การศึกษาในระดับสูงทุกระดับที่ควรจะมีการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาครูผู้สอน ได้มีความรู้ความเข้าใจเพื่อเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตลอดไป อย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพครูผู้สอนในแนวเดียวกับ

ผู้บริหารโรงเรียน แต่มีจุดเน้นอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียน
มีคุณภาพ

1.4 ตามที่พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทาง
แก้ไขในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูผู้สอน ที่สำคัญคือ ครูผู้สอนไม่ได้ร่วมศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการ และไม่นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความ
ต้องการมาใช้ประกอบการวางแผนการนิเทศ ควรปรับปรุงแนวทางการบริหารงาน
ของโรงเรียนให้เป็นระบบคือจะต้องเริ่มศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
ก่อนแล้วนำไปสู่ขั้นการวางแผน การดำเนินงานและมีการประเมินผลตามลำดับ
โดยให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด เป็นที่ปรึกษาและคอยกำกับติดตามโดยใกล้ชิด ส่วนการปฏิบัติการนิเทศ
ไม่เป็นไปตามกำหนดก็ควรจะได้ร่วมกันวางแผนไว้ให้ชัดเจนก่อนปฏิบัติ และให้มีการ
ปรับแผนให้เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินอยู่ตลอดเวลา และผู้นิเทศไม่
มีความมั่นใจ ครูผู้สอนไม่ยอมรับ ควรจะได้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกผู้นิเทศ แล้ว
ส่งเสริมให้เข้าไปรับการอบรมเรื่องการนิเทศการศึกษา และการจัดการเรียน
การสอนเพื่อเพิ่มทักษะให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานนิเทศการเรียนการสอน
มากขึ้นจะทำให้เข้าใจได้ถูกต้องตรงกันว่า การนิเทศไม่ใช่การตรวจสอบการ
ปฏิบัติงานของครู ส่วนการประเมินผลไม่เปิดโอกาสให้ประเมินซึ่งกันและกัน
เมื่อประเมินผลแล้วไม่นำผลไปวิเคราะห์เพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน ก็ควรจะ
ได้มีการประเมินผลทั้งประเมินผู้นิเทศ และประเมินผู้รับการนิเทศ แล้วนำผลการ
ประเมินมาร่วมกันวิเคราะห์แจ้งให้ครูผู้สอนนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายใน
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ได้มี
การศึกษากว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาอื่นที่มีการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายในของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ทราบว่า การนิเทศภายในส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนหรือไม่เพียงใด

2.4 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา โดยพิจารณาเพิ่มตัวแปรหรือปรับเครื่องมือที่ใช้สำหรับวิจัยในรูปแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น